

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ KONFIDENCIALUMO REIKALAVIMAI: KONKURENCIJOS UŽTIKRINIMO IR TEISĖS Į GYNYBĄ PUSIAUSVYRA

DAINIUS KENSTAVIČIUS

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto
Konstitucinės ir administracinės teisės institutas

El. p. dainius@kenstavicius.lt

Straipsnis pateiktas 2015 m. vasario 2 d.,
parengtas spausdinti 2015 m. gruodžio 18 d.

DOI: 10.13165/JUR-15-22-2-04

Santrauka. Straipsnyje analizuojami konfidencialumo viešųjų pirkimų procedūrų ir iš jų kylančių teisminių ginčų metu reikalavimai. Pusiausvyra tarp reikalavimų užtikrinti tiekėjų konkurenciją bei veiksmingą teisinę gynybą yra viešųjų pirkimų konfidencialumo reikalavimų taikymo pagrindas. Tačiau nustatyti minėtų principų pusiausvyrą nėra paprasta. Veiksmingos teisinės gynybos principas suponuoja, kad perkančiosios organizacijos sprendimų peržiūros procedūros metu tiekėjui turi būti leista veiksmingai įgyvendinti teisę į pažeistų teisių gynybą ir susipažinti su reikalinga informacija, užtikrinant bylos faktinių aplinkybių ištyrimą ne formaliai, bet iš esmės. Tuo tarpu konkurencijos apsaugai numatoma, kad tiekėjui negali būti atskleista kito ūkio subjekto komercinė paslaptis, t. y. konfidenciali informacija. Straipsnyje daroma išvada, kad tiekėjų pasiūlymuose esančios informacijos slaptumas vis dėlto yra išimtinė, bet ne bendro pobūdžio nuostata.

Reikšminiai žodžiai: viešieji pirkimai, konfidencialumas, konkurencija, veiksminga teisinė gynyba.

Ivadas

Tiek perkančiosios organizacijos, tiek teismai nagrinėdami viešųjų pirkimų ginčus turi pareigą neatskleisti kitų tiekėjų konfidencialios informacijos.

2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/17/EB dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo¹ (toliau – Direktyva 2004/17/EB) 13 straipsnio 2 dalis nustato pareigą perkančiosioms organizacijoms neatskleisti ūkio subjektų pateiktos informacijos, kurią jie pažymėjo kaip konfidencialią. Direktyva nustato, kad konfidenciali informacija apima visų pirma technines ir prekybos paslaptis bei konfidencialiuosius pasiūlymų aspektus. Kita direktyva, susijusi su perkančiųjų organizacijų pareiga užtikrinti konfidencialumą, yra 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo² (toliau – Direktyva 2004/18/EB). Šios direktyvos 6 straipsnis taip pat nustato pareigą perkančiosioms organizacijoms neatskleisti ūkio subjektų pateiktos informacijos, kurią jie pažymėjo kaip konfidencialią, o tokia informacija apima visų pirma technines ir prekybos paslaptis bei konfidencialiuosius pasiūlymų aspektus.

Labai panašus teisinis reguliavimas yra įtvirtintas ir naujosiose Europos Sąjungos viešųjų pirkimų direktyvose – 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/24/EU dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB³ (toliau – Direktyva 2014/24/EU), ir 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/25/EU dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB⁴ (toliau – Direktyva 2014/25/EU). Direktyvos numato, kad nėra leidžiama nustatyti pirkimo sąlygų, pagal kurias tiekėjai savaime leistų atskleisti pasiūlymuose nurodytą informaciją⁵.

¹ [2004] OL L 134, 30.4.2004, p. 1.

² [2004] OL L 134, 30.4.2004, p. 114.

³ [2014] OL L 94, 28/03/2014, p. 65–242.

⁴ [2014] OL L 94, 28/03/2014, p. 243–374.

⁵ ANDRECKA, M. Innovation partnership in the new public procurement regime – a shift of focus from procedural to contractual issues? *Public Procurement Law Review*, 2015, 2, p. 58.

Direktyvos 2004/18/EB ir Direktyvos 2004/17/EB nuostatos buvo tiesiogiai perkeltos į Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 6 straipsnį. Be kita ko, Viešųjų pirkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalis papildomai nustato, kad pasiūlyme nurodyta prekių, paslaugų ar darbų kaina, išskyrus jos sudedamąsias dalis, nėra laikoma konfidencialia informacija.

Toks teisinis reguliavimas gali būti aiškinamas dvejopai. Viena vertus, Europos Sąjungos direktyvos ir Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas draudžia konfidencialios informacijos atskleidimą tik tiek, kiek yra uždrausta valstybės įstatymų reguliavimo lygmeniu, vadinasi, pažeidus nacionalinius įstatymus dėl konfidencialios informacijos apsaugos ir naudojimo automatiškai būtų laikoma, kad yra pažeisti ir atitinkami direktyvų straipsniai. Kita vertus, direktyvų ir įstatymo nuostatos užtikrina laisvę tiekėjams pažymėti, kurią informaciją jie laiko konfidencialia. Tokiu atveju kyla klausimas, ar tikrai visa informacija, kurią tiekėjai pažymėjo kaip konfidencialią, turėtų būti laikoma slapta ir jokių atveju negali būti atskleista ginčą nagrinėjančiai institucijai ar kitam tiekėjui, kuris pareiškė ieškinį⁶? Šiame straipsnyje konfidencialumo reikalavimai bus analizuojami atsižvelgiant į būtinybę užtikrinti tiek tiekėjų konkurenciją, tiek veiksmingą teisinę gynybą.

Temos ištirtumas ir aktualumas. Literatūros, kurioje būtų iš esmės nagrinėjami konfidencialumo viešųjų pirkimų procedūrų metu reikalavimai, Lietuvos Respublikoje beveik nėra. Tam tikrų autorių indėlis į tiriamą temą gali būti pastebimas siekiant apibūdinti ir pagrįsti juridinių asmenų konfidencialios informacijos sampratą⁷. Kiti autoriai viešųjų pirkimų konfidencialumo reikalavimus analizavo atsižvelgdami į kitą viešųjų pirkimų principą – skaidrumo principą⁸. Nurodytas temos ištirtumo laipsnis lemia, kad daugiausia bus aptariama Lietuvos Respublikos teismų ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo formuojama praktika bei užsienio šalių teisės mokslininkų darbai. Atsižvelgiant į šio tyrimo specifiškumą ir ištirtumo trūkumą tiriama tema pasižymi moksliniu naujumu ir aktualumu.

Darbo tikslas – atskleisti viešųjų pirkimų konfidencialumo reikalavimų aspektus sąžiningos konkurencijos ir veiksmingos teisinės gynybos principų atžvilgiu.

Darbo uždaviniai:

1) išanalizuoti konfidencialumo reikalavimus konkurencijos užtikrinimo tikslo aspektu;

⁶ KENSTAVIČIUS, D. Konfidencialumo reikalavimų teisiniai pagrindai viešuosiuose pirkimuose. *Jurisprudencija*, 2014, 21(3), p. 806.

⁷ MATKEVIČIUS, A. Bendrovės komercinės paslapties objektas. *Jurisprudencija*, 2007, 10(100).

⁸ KENSTAVIČIUS, D., *op. cit.*, p. 803–821.

- 2) išanalizuoti konfidencialumo reikalavimus veiksmingos teisinės gynybos aspektu;
- 3) atskleisti kai kuriuos konfidencialumo reikalavimų taikymo užsienio šalyse aspektus.

Tyrimo objektas – reikalavimas užtikrinti tiekėjų pasiūlymuose pateiktos informacijos konfidencialumą.

Tyrimo metodai – dokumentų analizės, sisteminės analizės, lyginamasis, apibendrinamasis.

1. Konfidencialumo reikalavimų taikymas atsižvelgiant į konkurencijos užtikrinimo tikslą

Vienas iš pagrindinių viešojo pirkimo procedūrų principų yra užtikrinti, kad tiekėjų varžymasis būtų teisingas ir skaidrus. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra pabrėžęs, kad „Sąjungos interesas įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas srityje yra viešųjų pirkimų atvėrimas kuo didesnei konkurencijai“⁹. Pagrindinis viešųjų pirkimų tikslas užtikrinti neiškraipytą valstybių narių konkurenciją, be kitų priemonių, pasiekiamas ir tuo, kad perkančiosios organizacijos turi abipusiu šalių pasitikėjimu ir bendradarbiavimu grindžiamą pareigą neatskleisti ūkio subjektų pateiktos informacijos, susijusios su viešojo pirkimo sutarčių sudarymu, ir užtikrinti jos konfidencialumą¹⁰. Taigi reikalavimas saugoti konfidencialią informaciją visų pirma yra grindžiamas konkurencijos užtikrinimo tikslu, draudžiančiu nesąžiningai naudotis kitų ūkio subjektų komercinėmis paslaptimis.

Konkurencijos apsaugą įtvirtina ir Lietuvos Respublikos Konstitucija, kurios 46 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta sąžiningos konkurencijos laisvė („įstatymas draudžia monopolizuoti gamybą ir rinką, saugo sąžiningos konkurencijos laisvę“). Taigi tiek Europos Sąjungos, tiek Lietuvos Respublikos teisėje konkurencijos apsauga ir jos skatinimas yra laikomas saugoma ir ginama vertybe, o pagal pirmiau nurodytą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo išaiškinimą konkurencijos užtikrinimas yra viena iš viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo prižasčių. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas taip pat yra pažymėjęs, kad viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo tikslai

⁹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2009 m. gruodžio 23 d. sprendimas byloje Nr. C-305/08 *Consorzio Nazionale Interuniversitario per le Scienze del Mare (CoNISMa) v. Regione Marche*, 37 p.; Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2014 m. liepos 10 d. sprendimas byloje Nr. C-358/12 *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici v. Comune di Milano*, 29 p.

¹⁰ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2008 m. vasario 14 d. sprendimas byloje Nr. C-450/06 *Varec SA v. Belgija*.

negali būti pasiekti, jei taikant Viešųjų pirkimų įstatymą (toliau – ir VPĮ) nebus atsižvelgiama į siekį saugoti ir užtikrinti veiksmingą bei sąžiningą konkurenciją rinkoje¹¹.

Siekis saugoti konkurenciją viešųjų pirkimų procedūrų metu yra labai svarbus. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad „nesuvaržyta tiekėjų konkurencija – iš VPĮ implicitiškai išplaukiantis reikalavimas, jo neįtvirtinimas įstatyme *expressis verbis* nepaneigia šio perkančiajai organizacijai keliamo reikalavimo, nes pagrindinis viešųjų pirkimų procedūrų reglamentavimo siekis – užtikrinti konkurenciją. Taigi konstatavus šio reikalavimo pažeidimą, teismas pagrįstai sprendžia dėl pirkimų tikslo netinkamo siekimo ar nepasiekimo (pirmasis perkančiosios organizacijos veiksmų vertinimo būdas VPĮ 3 straipsnio prasme, t. y. nustatytas VPĮ reikalavimų pažeidimas, lėmęs viešųjų pirkimų tikslo netinkamą pasiekimą ar nepasiekimą)¹².

Vienas iš svarbiausių Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimų, susijusių su konfidencialios informacijos apsauga ir tokios informacijos atskleidimu viešųjų pirkimų procedūrų metu, yra 2008 m. vasario 14 d. sprendimas byloje Nr. C 450/06 *Varec SA prieš Belgijos valstybę, dalyvaujant Diehl Remscheid GmbH & Co.*¹³ Teismas, pripažindamas, kad komercinių paslapčių apsauga yra bendrasis principas, konstatavo, jog „veiksmingumui kiltų didelis pavojus, jeigu pareiškus ieškinį dėl perkančiosios organizacijos priimto sprendimo, susijusio su viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūra, visa informacija, susijusi su šia sutarties sudarymo procedūra, netaikant jokių apribojimų turėtų būti pateikta ši ieškinį pateikusiam asmeniui ar net kitiems asmenims, kaip antai įstojusios į bylą šalys. Tokiu atveju vien ieškinio pareiškimas suteiktų galimybę susipažinti su informacija, kuri galėtų būti panaudota siekiant iškraipyti konkurenciją arba pažeisti teisėtus ūkio subjektų, dalyvavusių nagrinėjamos viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūroje, interesus. Tokia galimybė net paskatintų ūkio subjektus reikšti ieškinius vien tam, kad galėtų susipažinti su savo konkurentų komercinėmis paslaptimis. Tokio ieškinio atveju atsakovė yra perkančioji organizacija, nes ūkio subjektas, kurio interesai gali būti pažeisti, nebūtinai yra bylos šalis ar asmuo, iškviestas tuos interesus ginti. Dėl šios priežasties yra labai svarbu numatyti mechanizmus, kurie tinkamai apsaugotų tokių ūkio subjektų interesus.“¹⁴

¹¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje *AB TEO LT v. Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija*, bylos Nr. 3K-3-499/2011.

¹² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. gegužės 24 d. nutartis civilinėje byloje *UAB „Specialusis autotransportas“ v. Klaipėdos miesto savivaldybės administracija*, bylos Nr. 3K-3-249/2011.

¹³ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, *supra* note 10.

¹⁴ *Ibid.*, p. 39–41.

Institucijos turėtų imtis reikiamų priemonių užtikrinti šių nuostatų veiksmingumą ir konkurencijos išsaugojimą bei atitinkamų ūkio subjektų teisėtų interesų apsaugą: „Iš to seka, jog vykstant peržiūros procedūrai sudarant viešojo pirkimo sutartį už šią procedūrą atsakinga institucija privalo turėti galimybę nuspręsti, kad su šios sutarties sudarymu susijusioje byloje esanti informacija šalims ir jų advokatams nebus suteikta, jeigu tai būtina užtikrinant sąžiningos konkurencijos ar ūkio subjektų teisėtų interesų apsaugą, kaip to reikalauja Bendrijos teisė.“¹⁵

Pavyzdžiui, Jungtinėse Amerikos Valstijose už konfidencialios informacijos atskleidimą tam tikromis aplinkybėmis gresia net ir baudžiamoji atsakomybė tiems asmenims, kurie žino, jog gauna ar atskleidžia konfidencialią informaciją, ir tik tokiu atveju, jeigu toks atskleidimas ar informacijos gavimas buvo atliktas turint tikslą gauti naudos arba suteikti ar įgyti konkurencinį pranašumą¹⁶. Toks teisinis reguliavimas yra tikslingas dėl tos priežasties, kad ilguoju laikotarpiu tiekėjai gali pradėti vengti dalyvauti procedūrose, kurių metu nėra tinkamai vertinama konfidencialios informacijos apsauga¹⁷.

Poreikis užtikrinti informacijos konfidencialumą išryškėja ir viešųjų pirkimų procedūras vykdant elektroninėmis priemonėmis. Nors elektroninės priemonės suteikia galimybę greičiau ir veiksmingiau vykdyti viešojo pirkimo procedūras, tuo pat metu atsiranda tiek tiekėjams, tiek perkančiosioms organizacijoms būdingas pavojus, kad saugumo pažeidimai ar neapdairūs jautrių komercinių duomenų atskleidimas gali sukelti konkurencijos iškreipimus ir padaryti žalos dėl konfidencialios, privačios informacijos nutekimo¹⁸.

Konfidencialios informacijos apsauga nėra vertybė pati savaime – dažnai ji padeda užtikrinti didžiausią konkurenciją viešuosiuose pirkimuose¹⁹. Autoriai, analizuojantys Jungtinės Karalystės teismų sprendimus, teigia, kad konfidencialių duomenų atskleidimo klausimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į visus galimus

¹⁵ *Ibid.*, p. 43.

¹⁶ TIMOTHY, M. Is the Procurement Integrity Act Important Enough for the Mandatory Disclosure Rule – A Case for Inclusion. *Public Contract Law Journal*, 2011, 40(2), p. 353.

¹⁷ TIMOTHY, M. Promoting Integrity from Without: A Call for the Military to Conduct outside, Independent Investigations of Alleged Procurement Integrity Act Violations. *Air Force Law Review*, 2010, 66, p. 235.

¹⁸ HENTY, P. Implementation of the EU Public Procurement Directives in the UK: the Public Contracts Regulations 2015. *Public Procurement Law Review*, 2015, 3, p. 76.

¹⁹ TIMOTHY, M. Should the United States Incorporate the Procurement Integrity Act into Its Free Trade Agreements: A Look at the Australian-United States Free Trade Agreement. *Southwestern Journal Of International Law*, 2010, 17(1), p. 127.

sprendimus derinant konfidencialumo ir teisingo teismo proceso principus²⁰. Manoma, kad turi būti ieškoma pusiausvyros tarp poreikio neatskleisti tretiesiems asmenims konfidencialios informacijos ir tarp reikalavimo atskleisti tokią informaciją siekiant užtikrinti tinkamą teismo procesą²¹.

Tad konkurencijos užtikrinimo tikslams bei atitinkamų ūkio subjektų teisėtų interesų apsaugai viešųjų pirkimų procedūrų ir iš jų kilusių ginčų metu būtina išsaugoti tiekėjo konfidencialią informaciją.

2. Konfidencialumo reikalavimų taikymas atsižvelgiant į veiksmingos teisinės gynybos principą

Nei Europos Sąjungos direktyvose, nei Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme nėra tiksliai sureguliuota, kokios yra konfidencialios viešųjų pirkimų informacijos ribos. Viena vertus, konkurencijos užtikrinimo tikslas skatina išsaugoti konfidencialios informacijos slaptumą. Kita vertus, veiksmingos teisinės gynybos principas įtvirtina besikreipiančiojo asmens teisę susipažinti su kitų pirkime dalyvaujančių tiekėjų pasiūlymais. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra konstatavęs, kad reikalavimas saugoti konfidencialią informaciją turi būti derinamas su veiksmingos teisinės apsaugos principu ir bylos šalių teise į gynybą bei teisminės institucijos pareiga užtikrinti teisingą bylos nagrinėjimą²². Europos teismų praktika vadovaujasi ir Lietuvos Respublikos teismai, kurie, sprenddami tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų ginčus, materialiosios ir proceso teisės normas *ex officio* aiškina ir taiko taip, kad tiekėjui būtų leista efektyviai įgyvendinti teisę į pažeistų teisių gynybą²³.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra pabrėžęs būtinybę užtikrinti asmens teisę į teisinę gynybą: „Nors teisės aktais gali būti nustatyta ir ikiteisminė ginčų sprendimo tvarka, tačiau negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigta asmens, manančio, kad jo teisės ar laisvės pažeistos, teisė ginti savo teises ar laisves teisme“²⁴. Lietuvos Respublikos

²⁰ HENTY, P. Disclosure of information and time limits for proceedings in public procurement cases: *Mears Ltd v Leeds City Council*. *Public Procurement Law Review*, 2011, 3, p. 93–96.

²¹ HENTY, P. Healthcare at Home Ltd v Common Services Agency. *Public Procurement Law Review*, 2011, 3, p. 83–86.

²² Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, *supra* note 10.

²³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2011 m. kovo 21 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Mindoz“ v. *Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos*, bylos Nr. 3K-3-119/2011.

²⁴ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2012 m. gruodžio 10 d. nutarimas byloje Nr. 44/2010. *Valstybės žinios*, 2012, Nr. 145-7457.

Konstitucinis Teismas taip pat yra pažymėjęs, kad „pagal Konstituciją negali būti tokios situacijos, kad teismas, atlikdamas savo konstitucinę priedermę vykdyti teisingumą ir privalėdamas išnagrinėti bylą objektyviai ir teisingai, būtų priverstas priimti sprendimą, neturėjęs galimybės susipažinti su visa byloje esančia ir (arba) bylai reikšminga informacija“²⁵. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 263 straipsnio 1 dalimi, teismo sprendimas turi būti teisėtas ir pagrįstas. Teisėtumas reiškia, kad teismo sprendimas turi būti grindžiamas galiojančia teise, o pagrįstumas – kad teisė buvo taikyta teismo nustatytiems faktams, kurie nustatyti įstatymo numatytais įrodymais, teisėtomis įrodinėjimo priemonėmis ir įrodymus tinkamai įvertinus²⁶. Tuo tarpu proceso teisės normų pažeidimai, lemiantys neteisingą bylos išsprendimą, sudaro pagrindą aukštesnės instancijos teismui panaikinti byloje priimtą teismo sprendimą²⁷. Susiformavusi konstitucinė doktrina ir Lietuvos Respublikos teismų praktika reiškia, kad siekdamas užtikrinti teisę į veiksmingą teisinę gynybą teismas turėtų ne formaliai, bet iš esmės iširti bylos faktines aplinkybes, t. y. realiai įsitikinti, ar iš tiesų viešųjų pirkimų procedūros buvo atliktos teisėtai, nepažeidžiant viešųjų pirkimų principų ir kitų teisės normų.

Konstitucinėje jurisprudencijoje taip pat yra pabrėžiama, kad siekdamas užtikrinti teismo posėdžio, kaip bylų nagrinėjimo teisme elemento, viešumą įstatymų leidėjas teismo posėdžio tvarką turi reglamentuoti taip, kad būtų sudarytos sąlygos užtikrinti proceso dalyvių teisę pareikšti nuomonę visais byloje sprendžiamais klausimais bei visuomenės interesą būti informuotai apie teismo procesą ir priimamus sprendimus. Įstatymu nustatant bylų nagrinėjimo teismuose formas pirmiausia turi būti siekiama užtikrinti konstitucinį teisingumo principą, pagal kurį įstatymų leidėjui kyla pareiga bylų nagrinėjimo santykius reguliuoti taip, kad būtų sudarytos teisinės prielaidos teismui iširti visas bylai reikšmingas aplinkybes ir priimti teisingą sprendimą byloje²⁸.

²⁵ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2013 m. liepos 3 d. sprendimas byloje Nr. 7/04-8/04. *Valstybės žinios*, 2012, Nr. 54-2097.

²⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2014 m. sausio 2 d. nutartis civilinėje byloje *Uždaroji akcinė bendrovė draudimo kompanija „PZU Lietuva“ v. M. Ž.*, bylos Nr. 3K-3-108/2014; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2007 m. birželio 4 d. nutartis civilinėje byloje *J. J. K. ir kt. v. Vilniaus apskrities viršininko administracija ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-228/2007.

²⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2008 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje *V. P. ir kt. v. UAB „Tortela“*, bylos Nr. 3K-3-131/2008.

²⁸ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2012 m. gruodžio 6 d. nutarimas byloje Nr. 33/2009. *Valstybės žinios*, 2012, Nr. 142-7341.

Ieškovo teisė į gynybą yra susijusi su teisingu bylos nagrinėjimu. Nepaisant viešojo pirkimo byloms būdingo teismų aktyvesnio vaidmens, teismas negali tapti institucija, kuri viena analizuoja gautus su byla susijusius įrodymus. Labai svarbu yra tai, kad tam tikrus pažeidimus nustatyti gali padėti ir ieškovas, kuris išmano konkrečią rinką ir žino, kokie įrodymai galėtų patvirtinti įvykdytus teisės normų pažeidimus. Tam tikrais atvejais byla gali būti teisingai išnagrinėta tik jei ieškovui nebus kliudoma gauti reikalingos informacijos.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra padaręs išvadą, kad institucija, atsakinga už peržiūros procedūras, privalo turėti galimybę gauti visą būtiną, įskaitant ir konfidencialią, informaciją, kad susipažinusi su visomis bylos aplinkybėmis galėtų priimti sprendimą²⁹. Tačiau kyla klausimas, ar gali vieno tiekėjo informacija būti paviešinta kitam tiekėjui ir, jeigu tokia galimybė egzistuoja, – kokia apimtimi paviešinimas turėtų būti atliktas. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas pripažino, kad atsakinga institucija turi nuspręsti, kiek ir kokiomis taisyklėmis remiantis reikia užtikrinti šios informacijos konfidencialumą bei slaptumą, atsižvelgiant į veiksmingos teisinės apsaugos reikalavimus ir šalių teisę į gynybą, o jeigu pareiškiamas ieškiny, – kad vykstant procesui būtų laikomasi teisės į teisingą bylos nagrinėjimą³⁰.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika remiasi nurodytu Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimu bylose, kuriose yra sprendžiami konfidencialumo užtikrinimo viešuosiuose pirkimuose klausimai. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas sutinka su tuo, kad reikalavimas saugoti konfidencialią informaciją turi būti derinamas su veiksmingos teisinės apsaugos principu ir bylos šalių teise į gynybą, o teisminės institucijos pareiga yra užtikrinti teisingą bylos nagrinėjimą. Teismas, analizuodamas konfidencialumo ribas, yra pabrėžęs, kad konfidencialios informacijos apsaugos tikslas – teisėta viešumo ribojimo priemonė, todėl ji turi būti aiškinama siaurai ir taikoma nepiktnaudžiaujant įstatymų suteiktomis teisėmis: „Dėl viešųjų pirkimų santykių specifikos informacijos slaptumas – daugiau išimtinė, o ne bendro pobūdžio situacija (jau vien iš pavadinimo etimologijos matyti, kad šie santykiai vieši, ne slapti)“³¹.

²⁹ Tokia išvada buvo padaryta ir kitose bylose, pvz., Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2006 m. liepos 13 d. sprendimas byloje Nr. C 438/04, *Mobistar SA v Institut belge des services postaux et des télécommunications (IBPT)*, p. 40.

³⁰ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, *supra* note 10, p. 55.

³¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2013 m. spalio 18 d. nutartis civilinėje byloje *UAB „Rūdupis“ v. Varėnos rajono savivaldybės administracija ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-495/2013.

Vienas iš viešųjų pirkimų procedūrų teisėtumo užtikrinimo būdų yra visų tiekėjų pasiūlymų vertinimo procedūrų bei laimėjusio pasiūlymo viso turinio (įskaitant ir konfidencialią informaciją) atskleidimas tam, kad besikreipiantis asmuo galėtų nustatyti, ar visi viešajame pirkime pateikti pasiūlymai buvo vertinami vienodai ir ar buvo laikomasi lygiateisiškumo principo. Labai svarbu yra tai, kad tik patikrinus visą informaciją (perkančiosios organizacijos priimtus sprendimus ir atitinkamas tiekėjų pasiūlymų dalis) atsiranda objektyvi galimybė išsiaiškinti ir atskleisti teisės normų pažeidimus, kurie kitu atveju (neatskleidus informacijos arba atskleidus ne visą informaciją) taip ir liktų nenustatyti.

Nagrinėjant viešųjų pirkimų srityje kilusius ginčus nuolat reikia spręsti, ar atskleisti informaciją, susijusią su pirkimo procedūromis (įskaitant ir kitų viešojo pirkimo dalyvių pateiktus pasiūlymus), o jeigu nusprendžiama atskleisti – kiek jos turėtų būti atskleista. Paprastai nėra būtinybės atskleisti absoliučiai visą su pirkimu susijusią informaciją. Jeigu perkančioji organizacija nusprendžia atmesti arba patvirtinti tiekėjo pasiūlymą pirminėje vertinimo stadijoje (pvz., dėl kvalifikacijos reikalavimų neatitikties ar atitikties), nėra jokios būtinybės atskleisti pasiūlymo dalies, nesusijusios su kvalifikacija (pvz., techninės specifikacijos). Kitas pavyzdys gali būti, kai ginčas kyla dėl tam tikro tiekėjų pateiktų pasiūlymų vertinimo aspekto, pavyzdžiui, dėl tam tikrų ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus parametrų (kokybės ar kt.). Tokiu atveju būtų tikslinga atskleisti tik tiekėjų pasiūlymų dalis, susijusias su ginčijamu parametru.

Tačiau tam tikrais atvejais platesnis viešojo pirkimo procedūrų teisinis patikrinimas yra pagrįstas ir būtinas. Dažnai tiekėjas pradeda ginčą tik įtardamas, jog buvo padaryta pažeidimų, kuriems nustatyti būtina atskleisti dalį kito tiekėjo pasiūlymo. Tačiau tiekėjas nėra objektyviai pajėgus nurodyti ir kitų galimai įvykusių pažeidimų vien dėl to, kad jam paprastai nėra suteikiama absoliučiai visa informacija apie įvykusias pirkimo procedūras. Užsienio autoriai pažymi, kad bendruoju atveju platesnis viešojo pirkimo procedūrų informacijos atskleidimas gali būti pateisinamas ir yra pagrįstas, jeigu būsimasis ieškovas nurodo įtarimus dėl sisteminių pirkimo procedūrų trūkumų ar pažeidimų³². Tokiomis aplinkybėmis gali būti teisingai ir pagrįstai laikoma, kad ginčą nagrinėjančiai institucijai turėtų būti žinoma visa su ginču susijusi informacija tam, kad būtų galima nustatyti, ar yra kitų iki šiol nenustatytų pažeidimų.

³² LAMONT, C. United Kingdom: Disclosure in Public Procurement Challenges. Mondaq [interaktyvus]. Jungtinė Karalystė, 2013-10-09 (žiūrėta 2015-01-29) <<http://www.mondaq.com/x/268042/Government+Contracts+Procurement+PPP/Disclosure+in+Public+Procurement+Challenges>>.

Principas teisingai išnagrinėti bylą surenkant ir atskleidžiant visą su ginču susijusią informaciją bei principas saugoti kito tiekėjo konfidencialią informaciją yra aiškus. Tačiau nustatyti minėtų principų pusiausvyrą nėra taip paprasta. Juk kiekvienas tiekėjas turi galimybę kreiptis į teismą ir tik formaliai nurodyti bendrus galimai įvykdytus pažeidimus tam, kad gautų informaciją apie absoliučiai visus viešojo pirkimo duomenis, kurie tariamai galėtų atskleisti perkančiosios organizacijos padarytus pažeidimus. Tačiau viešųjų pirkimų bylos – ne ta erdvė, kurioje kiekvienas panorėjęs visada gaus konkurentų turimą ir saugomą konfidencialią informaciją.

Veiksmingos teisinės gynybos principas yra vienas iš faktorių, lemiančių ir konfidencialumo reikalavimų ribas. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, be kita ko, remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, buvo ne kartą pabrėžta veiksmingumo principo nuostata, kad perkančiosios organizacijos sprendimų peržiūros procedūra ir jos taikymas neturi būti toks, kad pasinaudojimas šia procedūra tiekėjams pasidarytų beveik neįmanomas ar labai sudėtingas. Perkančiosios organizacijos sprendimų peržiūros procedūros veiksmingumas vertinamas ne tik *in abstracto*, bet ir *in concreto*, t. y. atsižvelgiant ne tik į ginčo nagrinėjimo metu egzistavusias teisės normas, kitas nuostatas (pirkimo sąlygas) ar buvusią praktiką, bet ir į tai, koks rezultatas pasiektas šias normas pritaikius. Teismai, sprenddami tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų ginčus, materialiosios ir proceso teisės normas *ex officio* aiškina ir taiko taip, kad tiekėjui būtų leista veiksmingai įgyvendinti teisę į pažeistų teisių gynybą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas daro išvadą, jog nepriklausomai nuo to, kad peržiūros procedūros nuostatos pritaikytos teisėtai, jų taikymas konkrečiu atveju gali lemti neveiksmingą, pernelyg suvaržytą pažeistų teisių gynybą³³.

Pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pradėjęs formuluoti konkrečios informacijos rūšies konfidencialumo taisykles. Teismas pažymėjo, kad asmens kvalifikacijos duomenys „paprastai neturi slaptumą kvalifikuojančių požymių, jų turinio išviešinimas, be teisių peržiūros procedūroje, tiekėjui nesuteikia jokio neteisėto konkurencinio pranašumo, šią informaciją galima sužinoti ir kitais būdais, pavyzdžiui, su atitinkamu tiekėju kartu dalyvaujant kitame pirkime“³⁴.

³³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinės teisėjų kolegijos 2013 m. kovo 12 d. nutartis civilinėje byloje AB „Eurovia Lietuva“ v. Ukmergės rajono savivaldybės administracija, bylos Nr. 3K-7-32/2013; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2013 m. spalio 9 d. sprendimas civilinėje byloje Izraelio bendrovės eVigilo Ltd v. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos ir kt., bylos Nr. 3K-3-436/2013.

³⁴ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, *supra* note 31.

Šioje byloje pasisakydamas apie kvalifikaciją patvirtinančius dokumentus Lietuvos Aukščiausiasis Teismas turėjo omenyje atestatus ir sertifikatus. Taigi Lietuvos Respublikoje kvalifikaciją patvirtinantys duomenys (ypač atestatai ir sertifikatai) neturėtų būti laikomi konfidencialia informacija. Šiuo metu nėra kitų konkretesnių teismų išaiškinimų dėl informacijos pripažinimo arba nepripažinimo konfidencialia, dėl to ieškovams sudėtingiau išreikalauti informaciją, susijusią su viešuoju pirkimu. Reikia tikėtis, kad ateityje teismai dažniau ir drąsiau nustatys bendrąsias informacijos pripažinimo konfidencialia arba nekonfidencialia taisykles, siekdami užtikrinti konkurencijos užtikrinimo ir veiksmingos teisinės gynybos pusiausvyrą.

Apibendrinant Lietuvoje šiuo metu teismų suformuotą doktriną darytina išvada, kad bandoma ieškoti informacijos konfidencialumo ir veiksmingos teisinės apsaugos principo, bylos šalių teisės į gynybą, teisingo bylos nagrinėjimo pusiausvyros. Tam tikslui turėtų būti laikoma, kad informacijos konfidencialumas yra išimtinė situacija, kuri aiškintina siaurai. Tikėtina, kad ateityje konfidencialumo reikalavimų taisyklės bus detalčiau analizuojamos, ypač atsižvelgiant į tai, kad tam tikri teisės normų pažeidimai gali paaiškėti tik išreikalavus ir atskleidus su viešųjų pirkimų procedūromis susijusius duomenis.

Darytina išvada, kad konfidencialios informacijos slaptumas turi būti derinamas su veiksmingos teisinės apsaugos, teisės į gynybą, teisės į teisingą bylos nagrinėjimą principais. Ieškant pusiausvyros negalima absoliutinti nė vieno iš nurodytų principų. Teisė į gynybą savaime nereiškia, kad ieškovui turi būti atskleista visa konfidenciali kito tiekėjo informacija. Kita vertus, byla nebus teisingai išnagrinėta, jeigu tam tikrais atvejais nebus sudarytos sąlygos atskleisti informacijos, kuri netgi gali būti laikoma konfidencialia. Toks pusiausvyros ieškojimas yra reikalingas tam, kad būtų užkirstas kelias visų šalių piktnaudžiavimui – ieškovo piktnaudžiavimui prašant išreikalauti visą informaciją, ir perkančiosios organizacijos bei kito tiekėjo piktnaudžiavimui atsisakant suteikti reikalingus duomenis formaliai ir lakoniškai pasiremiant tariamu tiekėjo pasiūlymo informacijos konfidencialumu.

3. Konfidencialumo reikalavimų taikymas užsienio šalyse

Plėtojant konfidencialumo reikalavimų taikymo doktriną svarbu atsižvelgti ir į naujausias tendencijas užsienio valstybėse, t. y. kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse.

Pirmiausia yra laikomasi bendrosios nuostatos, kad vienų tiekėjų informacija neturėtų būti atskleista kitiems tiekėjams, jeigu tokia informacija sudaro tiekėjo

komercinę paslaptį. Jungtinės Karalystės Pirmosios instancijos teismas (Bendrosios priežiūros kolegija, teisė į informaciją) yra nurodęs, kad jeigu tiekėjams būtų suteikiama galimybė peržiūrėti konkuruojančiųjų tiekėjų pasiūlymus, įskaitant ir komercines paslaptis, tai galėtų sukliudyti konkurencinį varžymąsi ir sumažinti tiekėjų, pageidaujančių dalyvauti konkursuose, skaičių. Tuo tarpu galimiems privataus sektoriaus tiekėjams neturėtų būti trukdoma pateikti pasiūlymus bijant, kad jų komercinė konfidenciali informacija bus atskleista, nes tai galėtų paveikti pasiūlymų kokybę³⁵.

Užsienio autoriai atkreipia dėmesį ir į tai, kad viešųjų pirkimų bylose yra numatytas palyginti trumpas terminas, per kurį tiekėjai turi teisę pareikšti savo reikalavimus dėl vykstančių pirkimo procedūrų, todėl tiekėjai dažnai yra priversti pradėti ginčo procedūrą dar tiksliai nežinodami, kaip tinkamai pagrįsti ir įrodyti teisės aktų pažeidimą. Tiekėjai turi ypač nedaug laiko surinkti visus ginčiui reikalingus duomenis ir jais naudodamiesi įrodyti perkančiųjų organizacijų atliktus viešųjų pirkimų procedūrų pažeidimus. Viešai pripažįstama, kad tiekėjams, kurių pasiūlymai nebuvo pripažinti laimėjusiais viešąjį pirkimą, dažnai yra labai sudėtinga surinkti pakankamai duomenų, kuriuos įvertinus būtų galima nustatyti, ar buvo padaryti viešųjų pirkimų procedūrų pažeidimai ir ar yra neabejotinas pagrindas pradėti ginčo procedūras³⁶. Tiekėjai dažnai tik įtaria, kad tam tikri pažeidimai buvo padaryti, tačiau jiems reikia žinoti tikslią ir visą informaciją, kad būtų įsitikinę šiuo faktu bei žinotų, kaip formuluoti teisinį pagrindą savo teisėms ir teisėtiems interesams ginti. Jungtinės Karalystės valstybinės prekybos tarnyba (angl. *Office of Government Commerce*) nuolat skatina valdžios įstaigas atskleisti daugiau su viešųjų pirkimų procedūromis susijusios informacijos, kai yra pateikiamas pranešimas apie laimėtojo nustatymą³⁷.

³⁵ Jungtinės Karalystės Pirmosios instancijos teismo (Bendrosios priežiūros kolegija, teisė į informaciją) 2015 m. liepos 28 d. sprendimas byloje *Sally Ballan v. Information Commissioner* [2015] EA/2015/0021.

³⁶ GESINDE, Y. Next stop, public procurement: all change please, all change... Lexology. [interaktyvus]. Jungtinė Karalystė, 2013-12-28 (žiūrėta 2015-01-29) <<http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=201f0a21-6b5c-4948-a195-c5ac2acb24b5>>.

³⁷ Implementation of the Remedies Directive: OGC Guidance on the 2009 amending regulations, Part 2: The new rules on the Standstill Period [interaktyvus]. Office of Government Commerce Policy and Standards Division. Jungtinė Karalystė, 2009-12-17 (žiūrėta 2015-01-29) <[http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110822131357/http://www.ogc.gov.uk/documents/Remedies_Guidance_Part_2_Standstill_Rules\(2\).pdf](http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110822131357/http://www.ogc.gov.uk/documents/Remedies_Guidance_Part_2_Standstill_Rules(2).pdf)>. Pastraipa 21.

Užsienio valstybėse yra gana įprasta, kad ginčo procedūros pradedamos vien tik turint įtarimų apie galimą viešųjų pirkimų procedūrų pažeidimą ar perkančiosios organizacijos atliktų veiksmų ir priimtų sprendimų neatitiktį teisiniam reguliavimui, arba gavus tam tikrą dalį informacijos iš trečiųjų asmenų ar net kai kuriais atvejais iš pačios perkančiosios organizacijos. Tokiomis aplinkybėmis pareiškėjas kaip kreipimosi dėl teisių ir interesų gynbos pagrindą paprastai nurodo tai, kad perkančioji organizacija nesuteikė visos informacijos ir nesudarė galimybių susipažinti su reikiama dokumentais tiek, kiek yra būtina siekiant tinkamai išnagrinėti pradėtą bylą. Tokio kreipimosi rezultatas (ir greičiausiai neišvengiamas rezultatas) yra prašymo pateikimas ginčą nagrinėjančiai institucijai dėl tam tikros informacijos atskleidimo³⁸.

Jungtinės Karalystės Aukštojo teismo Karalienės suolo skyriaus Technologijų ir statybų teismas 2013 m. birželio 19 d. sprendimu³⁹ išnagrinėjo Europos Sąjungos direktyvų teisinį reguliavimą, susiformavusią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką bei Jungtinės Karalystės teismų praktiką ir susistemino bendruosius principus, į kuriuos turėtų būti atsižvelgiama tiriant, ar viešųjų pirkimų bylose ieškovui turėtų būti atskleista kito tiekėjo informacija, nurodyta kaip konfidenciali:

1) pralaimėjusio pirkimo konkursą tiekėjo, pageidaujančio pradėti ginčą dėl tiekėjų pasiūlymų įvertinimo proceso, padėtis yra ypač sudėtinga. Tiekėjui yra žinoma, kad jis pralaimėjo, tačiau tikrosios pralaimėjimo priežastys žinomos tik perkančiajai organizacijai. Dėl to bendruoju atveju ir visais atvejais, atsižvelgiant į proporcingumo ir konfidencialumo principus, ieškovui nedelsiant turėtų būti suteikiama informacija ir dokumentai, kurie yra susiję su pasiūlymų įvertinimo procesu, kad būtų įsitikinta proceso teisingumu ir teisėtumu;

2) tai, kad minėtos taisyklės turėtų būti taikomos bendruoju atveju, patvirtina trumpi terminai, per kuriuos galima apskūsti viešojo pirkimo procedūras. Apskundimo terminai yra susiję su besikreipiančio asmens sužinojimo apie galimą pažeidimą momentu (arba momentu, kai asmuo turėjo apie jį sužinoti). Kaip buvo nurodyta byloje *Mears Ltd v. Leeds City Council* [2011] EWHC 40 (QB)⁴⁰, „reikalavimas suteikti informaciją yra grindžiamas principu, kad tiekėjui iš suteiktos

³⁸ LAMONT, C., *supra* note 32.

³⁹ Jungtinės Karalystės Aukštojo teismo Karalienės suolo skyriaus Technologijų ir statybų teismo 2013 m. birželio 19 d. sprendimas byloje *Roche Diagnostics Limited v. Mid Yorkshire Hospitals NHS Trust* [2013] EWHC 933 (TCC) (Coulson, J.).

⁴⁰ Jungtinės Karalystės Aukštojo teismo Karalienės suolo skyriaus 2011 m. sausio 19 d. sprendimas byloje *Mears Ltd v. Leeds City Council* [2011] EWHC 40 (QB).

informacijos būtų aišku, ar buvo atliktas pažeidimas, dėl ko būtų tikslinga pradėti ginčo procedūras⁴¹;

3) nepaisydami minėtų bendrųjų principų, teismai visada turi įvertinti reikalavimus atskleisti informaciją viešųjų pirkimų bylose pagal kiekvienos atskiros bylos esmę. Ypač aiškus atskyrimas turi būti bylų, kuriose ieškovai pateikia tam tikrus įrodymus, tačiau yra reikalinga papildoma informacija ar dokumentai, ir bylų, kuriose pralaimėjęs tiekėjas yra pasipiktinęs rezultatu, tačiau, atrodo, turi labai mažą ar beveik neturi pagrindo priimtiems sprendimams ginčyti;

4) be to, bet kuris prašymas atkleisti informaciją turi būti gerai parengtas ir tiksliai argumentuotas. Informacija ir dokumentai, susiję su laimėjusio tiekėjo pasiūlymu, galėtų būti atskleisti viešųjų pirkimų bylose, jeigu iš jų būtų matyti, kaip iš tikrųjų buvo atliktas pasiūlymų vertinimas ir dėl kokių konkrečių priežasčių ieškovas pralaimėjo pirkimą. Kiti duomenys, net jeigu jie vertinami bendrojo informacijos atskleidimo principo aspektu, neatrodo tokie svarbūs, kad galėtų būti ginčo dėl informacijos atskleidimo objektas;

5) prašymai atskleisti informaciją turi būti sprendžiami ieškant pusiausvyros tarp to, kad besikreipiančioji šalis neturi informacijos ir duomenų, kas iš tiesų įvyko (tokiu būdu padidinant svarbą dėl būtinybės jai nedelsiant suteikti visą reikiamą informaciją ir dokumentus), ir tarp poreikio apsiginti prieš tokius prašymus, kurie yra skirti tik sustiprinti silpną ieškinį, kas tik padidintų besiginančiosios šalies nereikalingas bylinėjimosi išlaidas⁴¹.

Užsienio autoriai, išanalizavę minėtas teismo suformuluotas taisykles, besikreipiantiems teisinės gynybos asmenims siūlo prašymus dėl reikalingos informacijos atskleidimo suformuluoti taip, kad juose būtų nurodyti tik esminiai su ginču susiję dokumentai, būtini siekiant teisingo bylos išnagrinėjimo. Kita vertus, autoriai atkreipia dėmesį, kad beatodairiškas atsisakymas atskleisti informaciją gali sukelti įtarimų dėl įvykusių pirkimo procedūrų teisėtumo⁴².

Jungtinės Karalystės teismų praktika konfidencialumo reikalavimų atžvilgiu vis dar plėtojama, todėl ateityje teismų formuluojama doktrina dėl būtinos informacijos ar dokumentų, kurie paprastai turėtų būti atskleidžiami, taip pat turėtų plėstis. Bet kuriuo atveju tam tikri teisiniai pagrindai dėl konfidencialios informacijos slaptumo išsaugojimo ir atskleidimo principų jau yra įtvirtinti, o ateityje dar bus plėtojami tiek nacionaliniu, tiek ir visos Europos lygmeniu.

⁴¹ Jungtinės Karalystės Aukštojo teismo Karalienės suolo skyriaus Technologijų ir statybų teismas, *supra* note 39.

⁴² LAMONT, C., *supra* note 32.

Išvados ir pasiūlymai

1. Pagrindinis viešųjų pirkimų procedūrų reglamentavimo siekis – užtikrinti konkurenciją. Todėl vykdant viešuosius pirkimus reikalavimas perkančiosioms organizacijoms apsaugoti tiekėjų pateiktą konfidencialią informaciją ir jos neatskleisti kitiems tiekėjams visų pirma yra grindžiamas konkurencijos užtikrinimo tikslu, draudžiančiu nesąžiningai naudotis kitų ūkio subjektų komercinėmis paslaptimis.
2. Vien ieškinio pareiškimas pats savaime nesuteikia teisės atskleisti kito tiekėjo konfidencialią informaciją. Nepaisant to, viešųjų pirkimų informacijos slaptumas yra išimtinė, bet ne bendro pobūdžio nuostata.
3. Veiksmingos teisinės gynybos principas yra vienas iš faktorių, lemiančių konfidencialumo reikalavimų ribas. Siekdamas užtikrinti teisę į veiksmingą teisinę gynybą teismas turėtų susipažinti su visa byla reikšminga informacija tam, kad bylos faktinės aplinkybės būtų ištirtos ne formaliai, bet iš esmės, t. y. kad surinkus įrodymus ir juos išanalizavus būtų realiai įsitikinta, ar iš tiesų viešųjų pirkimų procedūros buvo atliktos teisėtai, nepažeidžiant viešųjų pirkimų principų ir kitų teisės normų. Tad teismai, sprendami viešųjų pirkimų ginčus, pirmiausia turėtų išsireikalauti visus su byla susijusius įrodymus, ir tik po to spręsti dėl šių įrodymų konfidencialumo, taip pat visų surinktų įrodymų ar jų dalies atskleidimo teismo proceso dalyviams.
4. Viešojo pirkimo procedūrų informacijos atskleidimas gali būti pateisinamas ir yra pagrįstas, jeigu ieškovas nurodo pagrįstus įtarimus dėl sisteminių pirkimo procedūrų trūkumų ar pažeidimų. Vienas iš viešųjų pirkimų procedūrų teisėtumo užtikrinimo būdų yra visų tiekėjų pasiūlymų vertinimo procedūrų bei laimėjusio pasiūlymo viso turinio (įskaitant ir konfidencialią informaciją) patikrinimas. Tik patikrinus visą informaciją (perkančiosios organizacijos priimtus sprendimus ir atitinkamas tiekėjų pasiūlymų dalis) atsiranda objektyvi galimybė išsiaiškinti ir atskleisti teisės normų pažeidimus, kurie kitu atveju (neatskleidus informacijos arba atkleidus ne visą informaciją) taip ir liktų nenustatyti.

REQUIREMENTS OF CONFIDENTIALITY IN PUBLIC PROCUREMENT: BALANCING THE PRINCIPLE OF COMPETITION AND EFFECTIVENESS

DAINIUS KENSTAVIČIUS

Mykolas Romeris University, Lithuania

Summary. *Contracting authorities and courts have a duty not to disclose confidential information of suppliers. The main focus of this article is the duty of confidentiality in contrast with requirements of effective competition and the rights of defense.*

European Union directives and the law of Lithuania of Republic do not regulate the exact limits of duty of confidentiality in public procurement. However, Court of Justice of the European Union holds that the principle of the protection of confidential information and of business secrets must be observed in such a way as to reconcile it with the requirements of effective legal protection and the rights of defense of the parties to the dispute in such a way as to ensure that the proceedings as a whole accord with the right to a fair trial.

The conclusions are that the principle of effective competition demands that the confidential information should not be disclosed, because the protection of confidential information allows to ensure the competition in public procurement. On the other hand, the principle of effectiveness demands that the court should thoroughly analyze the factual circumstances of the case and to be assured that the public procurement procedures were carried out properly and without any breach of public procurement principles and legal acts.

Keywords: *Public procurement, confidentiality, competition, effective legal protection.*

Dainius Kenstavičius, Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Konstitucinės ir administracinės teisės instituto lektorius. Mokslinių tyrimų kryptys: viešųjų pirkimų teisė, konstitucinė teisė.

Dainius Kenstavičius, Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Institute of Administrative and Constitutional Law, Lecturer. Research interests: public procurement law; constitutional law.